**LAUSUNTO** **Helsinki 10.2.2026**
**Eduskunnan hallintovaliokunnalle**

Viite: Asia: VNS 6/2025 vp Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

**Lausunnonantaja**
Mikko Salasuo, valtiotieteiden tohtori, talous- ja sosiaalihistorian dosentti, Helsingin yliopisto

**Johdanto**
Kiitän mahdollisuudesta antaa lausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle koskien Valtioneuvoston selontekoa sisäisestä turvallisuudesta. Lausuntopyynnössä pyydettiin käsittelemään teemaa: nuorisokulttuuri ja alakulttuurit.

**Yhteenveto lausunnosta**
Kokonaisuutena suomalainen nuorisokulttuuri on 2020-luvulla monimuotoinen ja pääosin vakaa, ja nuorten toiminta on suurelta osin normien mukaista ja yhteiskuntaan kiinnittynyttä. Valtaosa nuorten toiminnasta on normien mukaista, eikä nuorisokulttuurissa ole tunnistettavissa laaja-alaista vastarintaa, radikalisoitumista tai muuta sisäistä turvallisuutta merkittävästi uhkaavaa kehitystä.

2020-luvun suomalaisessa nuorisokulttuurissa on kuitenkin tunnistettavissa kaksi kehityskulkua, joilla on merkitystä sisäisen turvallisuuden näkökulmasta.

Ensinnäkin (1) sosiaalisen median kautta syntyvät, usein nopeat ja yllättävät ilmiöt, ja toiseksi (2) segregaation myötä tapahtuva syvempi arvoihin, asenteisiin ja normeihin kytkeytyvä kulttuurinen eriytyminen.

(1) Ensiksi mainitun kehityskulun riski sisäiselle turvallisuudelle liittyy äkillisesti nouseviin tempauksiin, haasteisiin ja muihin some-trendeihin, jotka voivat lyhyessä ajassa mobilisoida suuria nuorisomääriä ja vaarantaa sekä yleistä järjestystä että kansalaisten ja nuorten oman turvallisuuden. Tähän nuorisokulttuurin elementtiin voi kuulua esimerkiksi riskikäyttäytymistä tai muita kansalaisia vahingoittavaa toimintaa.

(2) Jälkimmäisen osalta kyse on segregaation seurauksena tapahtuvasta eritaustaisten nuorten arjen, identiteetin ja mahdollisuuksien eriytymisestä, mikä voi johtaa sellaisten alakulttuurien vahvistumiseen, joihin liittyy olennaisesti rikollisuus, normien vastainen toiminta tai yhteiskuntavastaisuus. Tällaisen nuorisokulttuurisen ilmiön kehittyminen on hitaampaa ja usein varsin näkymätöntä. Juurtuessa nuorisokulttuuriin se muodostaa sitkeän ja hallinnan kannalta haastavan sisäisen turvallisuusuhan.

**Perustelut**

Nuorisokulttuurista on tullut 2000-luvulla aiempaa läheisemmin ja nopeammin globaaleihin ilmiöihin kytkeytyvää, digitaalisvälitteistä ja heterogeenistä. 1900-luvun puolivälin jälkeen yhteiskunnallista huolta herättäneet tyyli, populaarikulttuuri ja vastarinta -perustaiset laajat alakulttuurit ovat pääosin sulautuneet osaksi valtakulttuuria ja niin sanottua ”kulttuurista normaalia.” Myös yhteiskunta on muuttunut ja sopeutunut nuorisokulttuuriin ja monesta aiemmin ongelmallisena pidetystä ilmiöstä on tullut hyväksyttyä ja normien mukaista.

Viime vuosisadan suurista nuorisokulttuurisista ryhmäilmiöistä on siirrytty kohti pienryhmien ja yksilöiden nuorisokulttuuria, joissa digitaalisuus on tärkeässä asemassa. Sosiaalinen media on osin korvannut julkisen tilan nuorisokulttuurien areenana, mikä osaltaan selittää näkyvien nuorisokulttuuristen ryhmäilmiöiden vähenemistä tai näkymättömyyttä. Uutta 2020-luvulla on nuorisokulttuurissa ilmenevien trendien nopeus, kun sosiaalisen median välityksellä leviävät ilmiöt voivat olla arvaamattomia ja ”leimahtaa” hyvinkin lyhyessä ajassa.

Nuorisokulttuurissa on aina myös reuna-alueita, joissa esiintyy nuoria itseään, muita kansalaisia ja sisäistä turvallisuutta uhkaavaa toimintaa ja käyttäytymistä. Nämä reuna-alueet ovat 2020-luvulla pieniä suhteessa lähihistoriaan ja koko väestöön, mutta usein niihin kiinnittyvien nuorten haasteet ja ongelmat ovat kasaantuneita, monimutkaisia ja vaikeasti ratkaistavia. Nämä nuorisokulttuurin osat voivat olla myös vaikeasti tunnistettavia, mikäli ne toimivat verkossa ja nuoret pyrkivät peittelemään toimintaa. Sisäisen turvallisuuden näkökulmasta onkin tärkeää tunnistaa sellaisia reuna-alueiden alakulttuureita, joiden toimintaan liittyy vahvasti rikollisuutta, yhteiskuntavastaisuutta ja esimerkiksi radikalismia.

Suomalaisessa nuorisopolitiikassa on onnistuttu siinä, että suurin osa nuorista kokee olevansa osallisia yhteiskunnassa, ja ulkopuolisuuden kokemukset koskettavat vain pientä vähemmistöä. Nuorisotyö tarjoaa tärkeitä osallistumisen mahdollisuuksia ja kuulumisen kokemuksia niille nuorille, jotka muutoin olisivat vaarassa marginalisoitua ja rakentaa itse vaihtoehtoista kulttuuria yhteiskunnan rakenteiden ja normien reunoilla ja ulkopuolella. Nuorisokulttuuri ei ole Suomessa viime sotien jälkeen muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta aiheuttanut merkittävää uhkaa sisäiselle turvallisuudelle. Kansainväliset nuorisokulttuuriset virtaukset ovat ilmenneet Suomessa varsin pieninä ja yhteiskunnan normeja pääosin mukailevina.

**Johtopäätökset**

Suomalaisessa nuorisokulttuurissa ei 2020-luvulla ole tunnistettavissa määrällisesti suuria ja akuutteja uhkia sisäiselle turvallisuudelle. Tässä lausunnossa kuvatut uhat ovat nimenomaan uhkia, ei niinkään jo konkretisoituneita kehityskuluja. Uhkien konkretisoitumista on mahdollista ehkäistä, missä onkin viime sotien jälkeen suomalaisessa nuorisopolitiikassa onnistuttu varsin hyvin. Ennaltaehkäisy onkin tehokkain ja vaikuttavin keino ehkäistä kielteisten nuorisokulttuuristen ilmiöiden konkretisoitumista ja juurtumista.

Lausunnossa tunnistetaan kaksi uhkaa, joista ensimmäinen koskee nuorten sosiaalisen todellisuuden rakentumista yhä vahvemmin sosiaalisessa mediassa ja siihen liittyviä nuoria itseään, muita kansalaisia ja sisäistä turvallisuutta uhkaavia riskejä. Toinen uhka koskee segregaatiota ja sen mahdollisia vaikutuksia ulkopuolisuutta ja osattomuutta kokevien nuorten kulttuuriseen eriytymiseen. Länsimaisten yhteiskuntien historia on täynnä esimerkkejä siitä, miten marginaaliin jäävät tai ulkopuolisuutta kokevat nuorten ryhmät rakentavat oman kulttuurisen sfäärinsä, jonka arvot ja käytännöt ovat ristiriidassa vallitsevien normein ja yhteiskunnallisen turvallisuuden kanssa.

10.2.2016 Helsingissä

Mikko Salasuo, Talous- ja sosiaalishistorian dosentti, Helsingin yliopisto